

Резултатите дават отговор и в голяма степен разобличават популярната теза за негативните нагласи на българина като нареждащ се най-ниско сред европейските народи по оптимизъм, щастие, удовлетвореност и т.н. Интересен факт е динамиката на покачване средните нива на оптимизъм от измерените през 1993 г. – 2,67 до 3,42 през 2017 г. Данните потвърждават наличието на връзка между нивата на оптимизъм и социалния контекст и нагласи (доходи, патриотизъм, проевропеизъм), както и взаимобвързаността му с бъдещето и перспективата в мисленето на индивидуално ниво (деца, жизнена перспектива и младежка възраст). Отчетените тенденции потвърждават разбирането за оптимистичните нагласи в качеството им на генерални нагласи, обвързани както с характеристиките на личността, така и със социалния опит и по-широкият общностен контекст.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Величков, А., Радославова, М., Рашева, М.** (1993). Метод за измерване на генерализирани очаквания за валидността на получените резултати (оптимизъм и негативни очаквания), *Българско списание по психология*, 1993/3, 85–100.
2. **Зографова, Й.** (2004). Национализъм, патриотизъм и интернационализъм – съществени взаимовръзки с нагласи към война и личностна агресивност. Психологични изследвания, кн. 2, 11–26.
3. **Зографова, Й.** (2002). Национализъм, нагласи към войната и индивидуална агресивност. В: Григоров, И., Николов, П., Русинова, (ред.), „Актуални проблеми на психологията на прага на третото хилядолетие“, ЮЗУ, Благоевград, 202–209.
4. **Зографова, Й.** (2016). Разнообразието от социалнопсихологична перспектива. Емайви консулт. София.
5. **Селигман, М.** (2017). Благоденствие. София. Хермес.
6. **Kosterman, R. & S. Feshbach** (1989). Toward a Measure of Patriotic and Nationalistic Attitudes, *Political Psychology*, v. 10, No. 2, 257-274.
7. **Scheier, M. F., Carver, C. S.** (1987). Dispositional optimism and physical well-being: the influence of generalized outcome expectancies on health. *Journal of Personality*. 55: 169-210. doi:10.1111/j.1467-6494.1987.tb00434.
8. **Scheier, M. F., Carver, C. S.** (1985). Optimism, coping, and health: Assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*. 4 (3): 219-247. doi:10.1037/0278-6133.4.3.219.
9. **Seligman, M.** (1998). *Learned Optimism: How to Change your Mind and your Life*. Free Press. New York.
10. **Tiger, L.** (1985). *Optimism: the Biology of Hope*. Kodansha International. New York.
11. **Weinstein, N. D., Marcus, S. & Moser, R.** (2005) Smokers' unrealistic optimism about their risk, *Tobacco Control*, 14(1), 55-59.

REFERENCES

1. **Velichkov, A., Radoslavova, M., Rasheva, M.** (1993). Metod za izmervane na generalizirani ochakvaniya za validnosta na poluchenite rezultati (optimizm i negativni ochakvaniya). [Method for measuring generalized expectations for the validity of the results obtained (Optimism and Negative Expectations)], *Bulgarian Journal of Psychology*, 1993/3, 85-100] (In Bulgarian).
2. **Zografova, Y.** (2004). Natsionalizm, patriotizm i internatsionalizm – sstestveni vzaimovrзки s naglasi km voynata i lichnostna agresivnost. [Nationalism, patriotism and internationalism – essential interrelations with attitudes to war and personal aggressiveness. *Psychological Studies*, vol. 2, 11-26] (In Bulgarian).
3. **Zografova, Y.** (2002). Natsionalizm, naglasi km voynata i individualna agresivnost. [Nationalism, attitudes to war and individual aggression. In: Grigorov, I., Nikolov, P., Rusinova, (Ed.), “Current Problems of Psychology at the Threshold of the Third Millennium“, SWU, Blagoevgrad, 202-209] (In Bulgarian).
4. **Zografova, Y.** (2016). Raznoobrazieto ot sotsialnopsihologichna perspektiva. [Diversity from social psychological perspective. Emayvi Consult. Sofia.] (In Bulgarian).
5. **Seligman, M.** (2017). *Blagodenstvie*. [Flourish]. Sofia, Hermes. (In Bulgarian).
6. **Kosterman, R. & S. Feshbach** (1989). Toward a Measure of Patriotic and Nationalistic Attitudes, *Political Psychology*, v.10,No.2, 257-274.
7. **Scheier, M. F., Carver, C. S.** (1987). Dispositional optimism and physical well-being: the influence of generalized outcome expectancies on health. *Journal of Personality*. 55: 169-210. doi:10.1111/j.1467-6494.1987.tb00434.

8. **Scheier, M. F., Carver, C. S.** (1985). Optimism, coping, and health: Assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*, 4 (3): 219-247. doi:10.1037/0278-6133.4.3.219.
9. **Seligman, M.** (1998). *Learned Optimism: How to Change your Mind and your Life*. Free Press. New York.
10. **Tiger, L.** (1985). *Optimism: the Biology of Hope*. Kodansha International. New York.
11. **Weinstein, N. D., Marcus, S. & Moser, R.** (2005) Smokers' unrealistic optimism about their risk, *Tobacco Control*, 14(1), 55-59.

Prof. Antoaneta Hristova, PhD,

*Institute for Population and Human Studies –
Bulgarian Academy of Science
e-mail: a.hristova@iphs.eu*

Asst. Prof. Iliana Nacheva, PhD,

*Institute for Population and Human Studies –
Bulgarian Academy of Science
e-mail: i.nacheva@iphs.eu*

Asst. Boryan Andreev

*Institute for Population and Human Studies –
Bulgarian Academy of Science
e-mail: borian@abv.bg*